

Cov Kev Dag Ntxhias thiab Koj Cov Lag Luam Me:

Phau Ntawv Qhia Txog Kev Lag Luam

Hmong

[ftc.gov/SmallBusiness](https://www.ftc.gov/SmallBusiness)

Thaum cov neeg dag ntxias soj taug qab koj qhov kev lag luam los sis lub koom haum tsis vam paj ntsig, nws tuaj yeem ua rau koj lub koob npe nrov puas tsuaj thiab koj cov paj laum tau. Puas yog koj qhov kev tiv thaiv zoo tshaj plaws? Kawm cov cim ntawm kev dag ntxias uas tsom mus rau cov lag luam. Tom qab ntawd qhia koj cov neeg ua hauj lwm thiab cov neeg ua hauj lwm ua ke seb yuav tau saib dab tsi kom lawv thiaj li zam tau cov kev dag ntxias.

-
- ▶ **Cov Neeg Dag Ntxias Cov Tswv Yim Ntxias**
 - ▶ **Pov Thaiv Koj Li Lag Luam**
 - ▶ **Hom Kev Dag Ntxias Feem Ntau uas Tsom Rau Cov Lag Luam Me**
 - ▶ **Lwm Cov Kev Coj Uas Uas Xoos Xaim**
-

► Cov Neeg Dag Ntxias Cov Tswv Yim Ntxias

- **Cov neeg dag ntxias ua txuj pauv los ua ib tug neeg koj ntseeg.** Lawv dag ib lub tuam txhab los sis tsoom fww lub koom haum uas koj paub kom koj them nyiaj. Tab sis nws yog kev dag.
- **Cov neeg dag ntxias tsim kom muaj kev kub ntshov, kev hem, thiab kev ntshai.** Lawv xav kom koj ua ua ntej koj muaj sij hawm los txheeb xyuas lawv cov lus thov. Tsis txhob cia leej twg hais kom koj them nyiaj los sis muab cov ntaub ntawv tseem ceeb uas yuav tau ua tib zoo saib rau kev lag luam.
- **Cov neeg dag ntxias hais kom koj them rau ib txoj kev tshwj xeeb.** Feem ntau lawv thov kev them nyiaj los ntawm kev xa nyiaj, cov nyiaj hauv es lev thos niv, los sis daim npav khoom plig. Tsis txhob them rau ib tus neeg thov kev them nyiaj li no. Nws yog kev dag.

► Pov Thaiv Koj Li Lag Luam

Cob Qhia Koj Tus Neeg Ua Hauj Lwm

- Koj qhov kev tiv thaiv zoo tshaj plaws yog cov neeg ua hauj lwm uas tau txais kev lees paub. Cov qhia cov neeg ua hauj lwm kom tsis txhob xa tus phav xab vawj los sis cov ntaub ntawv uas yuav tau ua tib zoo saib los ntawm email, txawm tias email zoo li los ntawm tus thawj tswj hwm los xij. Piav qhia rau koj cov neeg ua hauj lwm yuav ua li cas kev dag ntxias thiaj tshwm sim thiab txhawb kom lawv tham nrog lawv cov neeg ua hauj lwm yog tias lawv xav tias muaj kev dag ntxias. Xaj cov ntawv theej dawb ntawm daim ntawv qhia no ntawm **[ftc.gov/bulkorder](https://www.ftc.gov/bulkorder)** thiab muab qhia lawv rau koj cov neeg ua hauj lwm.

Txheeb Xyuas Lawv Cov Ntawv Tsub Nqi thiab Cov Kev Them Nyiaj

- Xyuas kom meej tias cov txheej txheem yog paub meej rau kev pom zoo kev yuav khoom thiab cov ntawv tsub nqi thiab hais kom koj cov neeg ua hauj lwm tshuaj xyuas tag nrho cov ntawv tsub nqi kom zoo-zoo. Ua tib zoo saib seb ib tug neeg thov kom koj them li cas thiab qhia koj cov neeg ua hauj lwm kom ua tib yam. Yog hais tias ib tug neeg xav kom koj them nrog kev xa nyiaj hauv tuam txhab, cov nyiaj hauv es lev thos niv, los sis cov npav khoom plig, tsis txhob them. Nws yog kev dag.

Qhov Tshuaj Xyuas Cov Kev Dag Ntxias Uas Ciam Tshuam Txog Thev Naus Laus Zis

- Vim tias cov neeg dag ntxias feem ntau muab lawv tus xov tooj cuab, tsis txhob ntseeg tus ID tus hu. Yog tias koj tau txais cov ntawv xov xwm los sis email yam tsis tau xav txog, tsis txhob nyem qhov kab txuas, qhib cov ntawv muab los nrog, los sis rub tawm cov ntaub ntawv tawm. Qhov ntawd yog li cas cov neeg dag ntxias rub cov malware rau hauv koj lub nev vawj los sis sim ntxias koj xa nyiaj los sis qhia cov ntaub ntawv uas yuav tau ua zoo saib. Qee zaus cov neeg dag ntxias txawm nyiaj nkag rau hauv as khauj kev tsaj tawm zej tsoom (social media) ntawm cov neeg koj paub, xa cov lus uas zoo li tiag-tiag - tab sis tsis yog. Kawm paub ntixiv txog kev pov thaiv koj lub lag luam me los sis lub koom haum tsis vam paj ntsig los ntawm cov neeg dag ntxias hauv is taws nem thiab cov neeg nyiaj ntaub ntawv: tshawb xyuas **Kev Ruaj Ntseg Hauv Is Taws Nem rau Cov Lag Luam Me** ntawm [ftc.gov/cybersecurity](https://www.ftc.gov/cybersecurity).

Paub Tias Koj Tab Tam Tiv Tauj Nrog Leej Twg

- Ua ntej ua lag luam nrog lub tuam txhab tshiab, tshawb xyuas lub tuam txhab lub npe hauv oos lais nrog lo lus “dag ntxias” los sis “tsis txaus siab.” Nyeem yam uas

lwm tus hais txog lub tuam txhab ntawd. Nug cov neeg koj ntseeg siab rau cov lus qhia. Tsis tas li ntawd, koj kuj tseem yuav tau txais cov lus qhia kev txhim kho kev lag luam dawb thiab kev tawm tswv yim los ntawm cov khoos kas pab cuam xws li **SCORE.org**.

► **Hom Kev Dag Ntxias Feem Ntau uas Tsom Rau Cov Lag Luam Me**

Cov Ntawv Tsub Nqi Dag thiab Cov Khoom Yuav Uas Tsis Tau Xaj

Cov neeg dag ntxias tsim tsim cov ntawv tsub nqi cuav uas zoo li koj xaj khoom los sis kev pab cuam rau koj cov lag luam. Lawv cia siab tias tus neeg uas them koj cov nqi yuav xav tias cov ntawv tsub nqi yog tiag-tiag thiab them nyiaj. Tsuas yog nws yog tag nrho cov cuav xwb. Los sis tej zaum tus neeg dag ntxias yuav hu, thov lawv xav “lees paub” qhov kev xaj uas twb muaj lawm, “txheeb xyuas” qhov chaw nyob, los sis muab cov ntaub ntawv “dawb” los sis qauv. Yog tias koj hais tias yog rau ib qho ntawm cov no, cov khoom lag luam tsis tau xaj yuav tuaj txog ntawm koj lub qhov rooj - ua raws li kev xav tau siab kom them rau nws. Tsis txhob them nyiaj. Thiab nco ntsoov cia, yog tias koj tau txais cov khoom lag luam uas koj tsis tau xaj, koj muaj txoj cai lij choj khaws cia thiab siv nws dawb.

Cov Npe Teev Hauv Oos Lais thiab Cov Kev Dag Ntxias Los Ntawm Kev Tshaj Tawm

Cov neeg dag ntxias sim dag koj rau hauv kev them nyiaj rau qhov tsis muaj kev tshaj tawm los sis cov npe kev lag luam cuav. Tej zaum lawv yuav hais kom koj muab koj cov ntaub ntawv tiv tauj rau cov npe teev “dawb”, los sis hais tias kev hu tsuas yog “lees paub” koj cov ntaub ntawv. Tom qab ntawd, koj yuav tau txais daim nqi ntau, thiab tus neeg dag ntxias yuav siv cov ntsiab lus - los sis txawm tias kaw - ntawm kev hu ua ntej los kom koj them.

Kev Dag Ntxias Tias Yog Kev Lag Luam thiab Tsoom Fwv

Cov neeg dag ntxias ua txuj los ua ib tus neeg koj paub los sis ntseeg thiab sim ua kom ntshai los sis maj nrawm rau koj them los sis muab cov ntaub ntawv rau lawv. Piv txwv li:

- Cov neeg dag ntxias hais tias lawv tab tom hu xov tooj los ntawm lub tuam txhab hluav taws xob thiab koj qhov kev pab cuam roj, hluav taws xob, los sis dej yuav tau txais kev cuam tshuam vim yog daim nqi (cuav) lig.
- Cov neeg dag ntxias hais tias lawv yog tsoom fwv tus neeg sawv cev thiab hem kom ncuav koj daim ntawv tso cai ua lag luam, nplua koj, los sis tseem foob koj thiab. Tej zaum lawv yuav hais tias yog vim koj tshuav se los sis yuav tsum tau txuas sij hawm rau daim ntawv tso cai los sis sau npe.
- Qee tus kws dag ntxias ntxias koj mus yuav cov ntawv tshaj tawm ua hauj lwm hauv chaw ua hauj lwm uas koj tuaj yeem tau txais dawb los ntawm Lub Chaw Hauj Lwm Saib Xyuas Neeg Ua Hauj Lwm Hauv Teb Chaws Meskas (US Department of Labor).
- Qee tus neeg dag ntxias dag koj rau kev them nyiaj los thov kev lag luam nyiaj txiag los ntawm tsoom fwv cov khoos kas uas dhau los ua cuav.
- Cov neeg dag ntxias dag Lub Chaw Hauj Lwm Saib Xyuas Txoj Cai thiab Cim Lag Luam Hauv Teb Chaws Meskas (US Patent and Trademark Office) thiab hem tias koj yuav plam koj lub cim lag luam yog tias koj tsis them tus nqi tam sim ntawd. Lwm lub sij hawm, lawv dag thiab hais tias koj tshuav nyiaj rau cov kev pab cuam sau npe ntxiv.
- Qee tus neeg dag ntxias hais tias lawv tau hu los ntawm lub tuam txhab thev naus laus zis, hem tias koj qhov lag luam yuav plam nws lub vev xaib URL yog tias koj tsis them tam sim ntawd.

Cov Kev Dag Ntxias Fab Kev Txhawb Nqa Rau Thev Naus Laus Zis

Cov kev dag ntxias fab txhawb nqa thev naus laus zis pib nrog kev hu xov tooj los sis xov xwm ceeb toom tshwm tawm ntawm koj lub nab cos. Cov neeg dag ntxias ua txuj ua ib tus los ntawm ib lub tuam txhab thev naus laus zis uas paub zoo, qhia koj tias muaj teeb meem nrog koj kev ruaj ntseg hauv lub khoos phis tawm. Lawv lub hom phiaj yog kom tau txais koj cov nyiaj, nkag mus rau koj lub khoos phis tawm, los sis ob qho tib si. Tej zaum lawv yuav hais kom koj them nyiaj los kho qhov teeb meem uas koj tsis muaj tiag-tiag, tso npe rau koj lub lag luam hauv qhov tsis muaj tshwm sim los sis siv tsis tau los tu xyuas lub khoos phis tawm, los sis nkag mus hauv koj lub khoos phis tawm lub nev vawj txhawm rau rub cov ntaub ntawv tsis pub lwm tus paub lawv tuaj yeem siv los ua tub sab nyiaj neeg.

Kev Tsim Kho Zej Tsoom, Kev Dag, thiab Ransomware

Cov neeg dag ntxias hauv is taws nem tuaj yeem dag cov neeg ua hauj lwm xa lawv cov nyiaj los yog muab cov ntaub ntawv tsis pub lwm tus paub los sis cov ntaub ntawv tseem ceeb xws li phav xab vawj los sis cov ntaub ntawv hauv tuam txhab nyiaj. Nws feem ntau pib nrog kev dag ntxias hauv email, kev sib txuas lus hauv xov tooj, los sis hu xov tooj uas zoo li los ntawm qhov chaw ntseeg siab - piv txwv li, tus saib xyuas los sis lwm tus neeg ua hauj lwm laus — uas ua rau muaj kev kub ntshov los sis ntshai. Lwm cov email yuav zoo li kev thov hloov tshiab tus phav xab vawj niaj zaus los sis lwm cov lus xa ntawv av tas naus mav, tab sis yeej yog sim nyiaj koj cov ntaub ntawv. Cov neeg dag ntxias kuj tuaj yeem siv malware los kaw cov koom haum cov ntaub ntawv thiab tswj cia rau kev txhiv nyiaj.

Cov Kev Dag Ntxias Fab Kev Cob Qhia Lag Luam

Qee tus kws dag ntxias muag cov kev qhia ua lag luam cuav, feem ntau siv cov ntawv pov thawj cuav, yeeb yaj kiab, kev nthuav qhia kev sib tham, thiab kev hu xov tooj.

Lawv tsis lees paub cov txiaj ntsig zoo kawg nkaus yog tias koj them rau lawv lub lab npauv “ua pov thawj” tshwj xeeb kom ua tiav hauv kev lag luam. Tsis tas li ntawd, lawv kuj tuaj yeem ntxias koj nrog cov nqi pib qis, tsuas yog thov ntau txhiab daus las tom qab. Nyob rau hauv qhov tseeb, cov neeg dag ntxias tawm ntawm cov neeg ua lag luam yam tsis muaj kev pab lawv nrhiav thiab nrog ntau txhiab daus las ntawm cov nuj nqis.

Kev Hloov Pauv Cov Kev Tshab Xyuas Hauv Oos Lais

Qee tus neeg dag ntxias hais tias lawv tuaj yeem hloov cov kev tshuaj xyuas tsis zoo ntawm koj cov khoom los sis kev pab cuam, ntxiv cov kev tshuaj xyuas zoo, los sis txhawb koj cov qhab nia ntawm qhov chaw ntaus nqi. Txawm li cas los xij, kev tshaj tawm cov kev tshuaj xyuas cuav yog txhaum cai. FTC cov lus qhia hais tias kev pom zoo - suav nrog cov kev tshuaj xyuas - yuav tsum muaj kev cuam tshuam cov kev xav ncaj ncees thiab kev paub ntawm tus neeg pom zoo.

Kev Tshuaj Xyuas Daim Npav Credit thiab Kev Dag Ntxias Kom Xauj Khoom

Qee tus neeg dag ntxias cog lus qis dua rau kev tshuaj xyuas kev xa nyiaj hauv daim npav credit, los sis kev muab tus nqi zoo dua ntawm cov khoom xauj. Cov neeg dag ntxias no siv cov ntawv zoo, ib nrab qhov tseeb, thiab cov lus dag kom tau txais tus tswv lag luam kos npe rau ntawm daim ntawv cog lus. Qee tus neeg muag khoom tsis paub cai hais kom cov tswv lag luam kos npe rau cov ntaub ntawv tsus muaj dab tsi. (Tsis txhob ua.) Lwm tus tau paub los hloov cov ntsiab lus tom qab qhov tseeb. Nug tus neeg muag khoom kom muab cov ntaub ntawv theej rau koj tam sim ntawd thiab nyob ntawd. Yog tias lawv tsis kam lees txais los sis tso koj tawm nrog kev cog lus kom xa lawv tom qab, qhov ntawd tuaj yeem yog qhov qhia tias koj tab tom sib tham nrog tus neeg dag ntxias.

Cov Kev Dag Ntxias Tshev Cuav

Qee tus neeg dag ntxias muab rau koj yam uas zoo li qhov laj thawj kom them nyiaj tshaj koj nrog daim tshev. Tom qab ntawd, lawv yuav hais kom koj xa nyiaj ntxiv rov qab rau lawv los sis rau lwm tus. Tab sis daim tshev yuav yog cuav, txawm tias nws yuav muab saib ua “paub meej” hauv koj tus as khauj. Thaum lub sij hawm lub txhab nyiaj pom tias daim tshev tsis zoo, tus neeg dag ntxias twb muaj cov nyiaj koj xa tuaj lawm. Koj yuav raug daig rau kev them rov qab rau lub txhab nyiaj.

► Lwm Cov Kev Coj Uas Uas Xoos Xaim

Qee lub sij hawm cov neeg dag ntxias nkaum tom qab lwm cov kev coj ua uas xoom xaim - zoo li thov kom muab cov hauj lwm lag luam nyiaj ntau, tab sis tom qab ntawd tsis ua raws li lawv cov lus cog tseg. Los sis lawv yuav sim muag koj cov kev pab cuam tsis tsim nyog nrog cov lus tsis tseeb uas koj yuav tsum tau them nyiaj los txhim kho koj daim ntawv tshaj qhia nuj nqi. Thiab tom qab muaj kev puas tsuaj hauv ntiaj teb, cov neeg cog lus tsis muaj ntawv tso cai thiab cov neeg dag ntxias tuaj yeem tshwm sim nrog cov lus cog tseg tsis tseeb uas lawv yuav tau txais koj txoj kev lag luam rov qab thiab khiav nrog kev kho sai, tu, los sis tshem tawm cov khib nyiab uas tsis muaj tshwm sim.

► Kawm Paub Ntxiv

- Yog xav paub ntxiv txog kev pov thaiv koj lub koom haum los ntawm kev dag ntxias, mus saib **ftc.gov/SmallBusiness**.
- Txuas lus nrog FTC los ntawm kev tso npe rau FTC Lub Blog Kev Lag Luam ntawm **ftc.gov/subscribe**.

► Tshaj Qhia

- Yog tias koj pom ib qho kev dag ntxias, hu rau 877-382-4357, thiab nias 3 rau lwm yam lus, thiab tom qab ntawd 0 rau ntau hom lus — los sis mus rau **ReportFraud.ftc.gov**.
- Qhia rau koj Tus Kws Lij Choj hauv xeev. Koj tuaj yeem nrhiav cov ntaub ntawv tiv tauj ntawm **NAAG.org**.

► Koom Nrog

- Nco ntsoov: Koj qhov kev pov thaiv zoo tshaj plaws yog cov neeg ua hauj lwm paub txog. Nrog koj cov neeg ua hauj lwm tham txog kev dag ntxias tias tshwm sim li cas.
- Muab daim ntawv qhia no rau koj cov neeg ua hauj lwm.
- Rub tawm tau cov ntawv luam tawm dawb ntawm daim ntawv tshaj tawm no ntawm **ftc.gov/languages**.

Hais txog FTC

FTC ua hauj lwm los pab cov tswv lag luam me kom zam dhau kev dag ntxias, tiv thaiv lawv lub khoos phis tawj thiab nev vawj (network), thiab khaws lawv cov neeg siv khoom cov ntaub ntawv cia kom nyab xeeb. Txhawm rau nrhiav cov ntaub ntawv hais txog kev lag luam me, mus rau **ftc.gov/SmallBusiness**. Nyob tod koj yuav pom cov ntaub ntawv hais txog kev dag ntxias tsom rau cov lag luam me thiab yuav ua li cas zam lawv, thiab cov ntaub ntawv hais txog kev nyab xeeb hauv is taws nev (cybersecurity) rau kev lag luam me los pab cov tswv kom lawv cov nev vawj nyab xeeb.

Kom tau txais cov ntaub ntawv tshiab tshaj plaws rau kev lag luam me, sau npe rau FTC li Business Blog ntawm **ftc.gov/subscribe**.

This brochure is part of the FTC's efforts to help small business owners avoid scams. It explains common scams that target small businesses and non-profit organizations, describes scammers' tactics, and provides steps business owners can take to protect their company from scams. Order print copies for free at **[ftc.gov/bulkorder](https://www.ftc.gov/bulkorder)**.

**FEDERAL TRADE
COMMISSION**

business.ftc.gov

Lub Xya Hlis Ntuj 2023

